

Teorie sociálního výběru

```
$$ \xdef\scal#1#2{\langle #1, #2 \rangle} \xdef\norm#1{\left|\! \right|_#1} \xdef\dist{\rho} \xdef\and{\&} \xdef\AND{\quad \text{and} \quad} \xdef\brackets#1{\left\{ #1 \right\}} \xdef\parc#1#2{\frac {\partial #1} {\partial #2}} \xdef\mtr#1{\begin{pmatrix} #1 \end{pmatrix}} \xdef\bm#1{\boldsymbol{#1}} \xdef\mc#1{\mathcal{#1}} \xdef\vv#1{\mathbf{#1}} \xdef\vvp#1{\pmb{#1}} \xdef\ve{\varepsilon} \xdef\l{\lambda} \xdef\th{\vartheta} \xdef\a{\alpha} \xdef\vf{\varphi} \xdef\Tagged#1{\text{#1}} \xdef\tagged*#1{\text{#1}} \xdef\tagEqHere#1#2{\href{#2#eq-#1}{\text{#1}}} \xdef\tagDeHere#1#2{\href{#2#de-#1}{\text{#1}}} \xdef\tagEq#1{\href{#eq-#1}{\text{#1}}} \xdef\tagDe#1{\href{#de-#1}{\text{#1}}} \xdef\T#1{\htmlld{eq-#1}{#1}} \xdef\D#1{\htmlld{de-#1}{\vv{#1}}} \xdef\conv#1{\mathrm{conv}}, #1 \xdef\cone#1{\mathrm{cone}}, #1 \xdef\aff#1{\mathrm{aff}}, #1 \xdef\lin#1{\mathrm{Lin}}, #1 \xdef\span#1{\mathrm{span}}, #1 \xdef\O{\mathcal O} \xdef\ri#1{\mathrm{ri}}, #1 \xdef\rd#1{\mathrm{r}\partial}, #1 \xdef\interior#1{\mathrm{int}}, #1 \xdef\proj{\Pi} \xdef\epi#1{\mathrm{epi}}, #1 \xdef\grad#1{\mathrm{grad}}, #1 \xdef\gradT#1{\mathrm{grad}}^T #1 \xdef\gradx#1{\mathrm{grad}}_x #1 \xdef\hess#1{\nabla^2}, #1 \xdef\hessx#1{\nabla^2_x #1} \xdef\jacobx#1{D_x #1} \xdef\jacob#1{D #1} \xdef\subdif#1{\partial #1} \xdef\co#1{\mathrm{co}}, #1 \xdef\iter#1{\wedge^{[#1]}} \xdef\str{\wedge^*} \xdef\spv{\mc V} \xdef\civ{\mc U} \xdef\other#1{\hat{#1}} \xdef\xx{\vv x} \xdef\yy{\vv y} $$
```

“ Teorie sociálního výběru - teorie her o volebních systémech

Příklad

Máme 15 zaměstnanců - ti si chtějí zvolit nového šéfa - a 3 kandidáty A, B, C Potom preferenční uspořádání jsou

- 7 zaměstnanců: $A > B > C$
- 7 zaměstnanců: $B > A > C$
- 1 zaměstnanec: $C > A > B$

Přehled bodů:

# people	A	B	C
7	2	1	0
7	1	2	0
1	1	0	2

Celkem má \$A\$ 22 bodů, \$21\$ bodů pro \$B\$ a \$2\$ pro \$C\$

Pokud by ale těch 7 zaměstnanců s 1. \$B\$ chtělo uškodit \$A\$, mohou si změnit preference na \$\$ B > C > A \$\$

To stejné mohou udělat i ti s 1. \$A\$. Potom preferenční uspořádání jsou

- 7 zaměstnanců: \$A > C > B\$
- 7 zaměstnanců: \$B > C > A\$
- 1 zaměstnanec: \$C > A > B\$

Přehled bodů:

# people	A	B	C
7	2	0	1
7	0	2	1
1	1	0	2

Celkem má \$A\$ 15 bodů, \$14\$ bodů pro \$B\$ a \$16\$ pro \$C\$

Označme

- \$N\$ voliče
- \$i\$-tici uspořádání \$(<_i)_{i \in N}\$ nazývanou **preferenční uspořádání** na množině \$A\$
- \$A\$ množinu variant

Preferenční schéma \$\$ p : N \rightarrow S_m, \quad |A| = m, \$\$ kde \$S_m\$ je permutace množiny \$A\$

Dále označme \$P\$ množinu všech preferenčních schémat (pro pevné \$N, A\$).

Náš cíl je najít pevné \$d : P \rightarrow S_m\$, kde \$d\$ nazýváme **funkcí sociálního rozhodování** \$\$ d((<_i)_{i \in N}) = < \$\$ a požadujeme

1.

\$\$ (\forall (<_i)_{i \in N} \in P) (\forall a, b \in A) (\forall i \in N) \quad a <_i b \implies a < b \tag{T\{FSR-1\}} \$\$

2.

\$\$ (\forall (<_i)_{i \in N}, (\prec_i)_{i \in N} \in P) (\forall a, b \in A) \quad \{ i \mid a <_i b \} = \{ i \mid a_i \prec_i b \} \implies (a < b \text{ iff } a \prec b) \tag{T\{FSR-2\}} \$\$

Definice \$D\{Dikt\}\$

Dále \$j \in N\$ nazveme **diktátorem**, pokud \$\$ d((<_i)_{i \in N}) = <_j \$\$

Věta $\mathcal{D}\{\text{Arrow}\}$

Nechť $n \geq 2$, $n \geq 3$. Pak libovolná funkce soc. rozhodování má diktátora.

Příklad

1. $m = 2$, $n \geq 2$, např. většinové pravidlo

$$\mathcal{I} \subseteq N \quad (\forall i \in I) \quad a \leq_i b \quad (\forall j \in N \setminus I) \quad b \leq_j a$$

Je-li $|I| > \frac{n}{2} \implies a < b$ (a opačně). Při n sudém dáme na "čestného předsedu"

2. $m = 2$, $n = 2$, možnosti

$$a \leq_1 b, a \leq_2 b \quad \implies a < b \quad a \leq_1 b, b \leq_2 a \quad \implies a < b$$

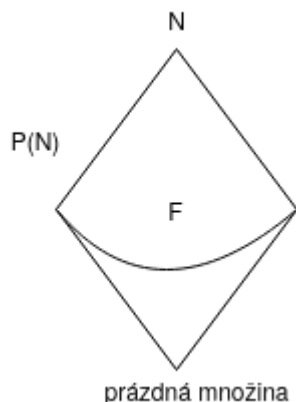
$$\overbrace{b < a}^{\text{2. diktátor}}, \overbrace{a < b}^{\text{1. diktátor}}, b < a \leq_1 a, a \leq_2 b \quad \implies a < b, \underbrace{a < b}_{\text{2. diktátor}},$$

$$\underbrace{b < a}_{\text{1. diktátor}}, b < a \leq_1 a, b \leq_2 a \quad \implies b < a$$

Definice $\mathcal{D}\{\text{Filtr}\}$

Řekneme, že $\mathcal{F}$ je filtr na množině N , pokud

- $\emptyset \notin \mathcal{F}$
- $F, G \in \mathcal{F} \implies F \cap G \in \mathcal{F}$
- $F \in \mathcal{F}, F \subseteq G \implies G \in \mathcal{F}$

Dále definujeme **hlavní filtr** $\mathcal{F} \uparrow_A = \{F \subseteq N \mid a \in F\}$ a **ultrafiltr** - maximální filtr, tj. $\mathcal{F} \subseteq \mathcal{G} \subseteq P(N) \implies \mathcal{G} = \mathcal{F}$

Lemma $\mathcal{D}\{L1\}$

Filtr $\mathcal{F}$ na N je **ultrafiltr** $\iff \forall F \subseteq N \text{ je } F \in \mathcal{F} \text{ nebo } N \setminus F \in \mathcal{F}$

Důkaz $\tag{L1}$

Pokud by $F \notin \mathcal{F}$ a ani $N \setminus F \notin \mathcal{F}$, pak generujeme $\mathcal{G} = \mathcal{F} \cup \mathcal{F} \uparrow_F$

Nyní je třeba ukázat, že $\emptyset \notin \mathcal{G}$. Kdyby ano, pak by muselo platit $\emptyset = F \cap G$ pro $G \in \mathcal{F}$, pak $G \subseteq N \setminus F$, což je spor s $N - F \notin \mathcal{F}$.

Lemma $\mathcal{D}\{L2\}$

Pro libovolnou konečnou množinu N je každý ultrafiltr hlavní.

Podmnožina $F \subseteq N$ **přehrává** F' , typicky $F' = N \setminus F$, ve dvojici $a, b \in A$, platí-li $a \leq_F b$, $a \leq_{F'} b \implies a < b$, kde pod $a \leq_F b$ myslíme $(\forall i \in F) \quad a \leq_i b$

Lemma $\mathcal{D}\{L3\}$

Pokud F přehrává $F' = N \setminus F$ pro $d \in a, b$ a x, y jsou libovolné $x, y \in A \implies F$ přehrává F' i v x, y

“ Tedy pokud umí vynutit $a < b$ pro nějakou dvojici, umí to pro všechny dvojice

Důkaz $\text{tagDe}\{L3\}$

Uvažujme $c \leq_F a \leq_F b$ a také $b \leq_{F'} c \leq_{F'} a$ (preferenční schéma musí být připravené pro všechny situace).

Pak ale podle $\text{tagEq}\{FSR-1\}$ musí být $c < a$, ale také $a < b$ podle předpokladů. Celkem máme, že $c < a < b$.

Nyní vezměme libovolná $c \leq_F, \leq_{F'}$ splňující $c \leq_F b, b \leq_F c$, pak dostaneme $c < b$, protože výsledek d nezávisí na a podle $\text{tagEq}\{FSR-2\}$. Jinak řečeno F přehrává F' i v c, b .

Duálně nahradíme b nějakým e a stejně se dostaneme k x, y

Zde F nazveme **rozhodující (vládnoucí) rodina** pro d

Lemma $\mathcal{D}\{L4\}$

Pro $n \geq 2, m \geq 3$ je množina všech vládnoucích rodin **ultrafiltr** na N

Důkaz $\text{tagDe}\{L4\}$

Nechť F je vládnoucí rodina a platí $F \subseteq G \subseteq N \implies G$ je vládnoucí rodina. Mějme $a, b, c \in A$ s $F \subseteq G \subseteq N$ a požadujeme

1. $a \leq_{N-G} c \leq_{N-G} b$
2. $a \leq_{G-F} b \leq_{G-F} c$
3. $b \leq_F a \leq_F c$

Z $\text{tagEq}\{\text{FSR-1}\}$ víme, že $a < c$. Navíc G přehrává G' v b, c a také F je vládnoucí rodina a 3. víme, že $b < a < c$.

Celkem tedy G přehrává G' v b, c a tedy G je vládnoucí.

Dokažme, že F je **ultrafiltr** a tedy $\emptyset \neq F \subseteq N \implies F \text{ nebo } F' \text{ je vl. rodina}$, tj. $b \leq_{F'} a$, $a \leq_F b$, pak

- $a < b \implies F$ je vl.
- $b < a \implies F'$ je vl.

Ukažme nyní uzavřenost na průniky. Nechtě $\emptyset \neq F, G \subseteq N$ a F, G vládnoucí $\implies F \cap G$ vládnoucí. Vezměme nyní $b \leq_{N \setminus (F \cup G)} c \leq_{N \setminus (F \cup G)} a$ $g \leq_{F \setminus G} a \leq_{F \setminus G} c$ $c \leq_{G \setminus F} b \leq_{G \setminus F} a$ $q \leq_{F \cap G} c \leq_{F \cap G} b$, z čehož dohromady víme z

- $F = (F \cap G) \cup (F \setminus G)$, že $a < c$
- $G = (F \cap G) \cup (G \setminus F)$, že $c < b$

Celkem $a < c < b \implies a < b$, tedy $F \cap G$ je vládnoucí pro a, b

Důkaz $\text{tagDe}\{\text{Arrow}\}$

Jelikož $\text{mcal } F = \uparrow_j \implies \text{set}\{j\}$ je vládnoucí a tedy j je **diktátor**.

Revision #3

Created 17 April 2023 06:03:03 by Sceptri

Updated 24 April 2023 06:04:22 by Sceptri